

EKSPORTO KREDITO GARANTIJŲ TEIKIMO NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Eksperto kredito garantijų teikimo nuostatai (toliau – Nuostatai) nustato valstybės įsteigtos garantijų institucijos – uždarnosios akcinės bendrovės „INVESTICIJŲ IR VERSLO GARANTIJOS“ (toliau – Invega) eksperto kredito garantijų teikimo ir įsipareigojimų pagal suteiktas eksperto kredito garantijas vykdymo sąlygas ir tvarką.

2. Nuostatuose vartojamos sąvokos:

2.1. **Atidėtasis mokėjimas** – pinigų suma, kurią pirkėjas turi sumokėti kredituojančiam eksportuotojui už pristatytas eksportuojamas prekes pagal eksportuojamų prekių pirkimo–pardavimo sutartį ne vėliau kaip atidėtojo mokėjimo termino pasibaigimo dieną.

2.2. **Atidėtojo mokėjimo terminas** – kredituojančio eksportuotojo ir pirkėjo sudarytoje eksportuojamų prekių pirkimo–pardavimo sutartyje arba už pristatytas eksportuojamas prekes išrašytoje sąskaitoje faktūroje nustatytas terminas, iki kurio pabaigos turi būti sumokėta (atlyginta) už pristatytas eksportuojamas prekes. Jei šis terminas eksportuojamų prekių pirkimo–pardavimo sutartyje ir išrašytoje sąskaitoje faktūroje nesutampa, vadovaujamasi išrašytoje sąskaitoje faktūroje nurodytu terminu.

2.3. **Atidėtųjų mokėjimų limitas** – Invegos nustatyta ir eksperto garantijos sutartyje nurodyta maksimali atidėtųjų mokėjimų suma, pagal kurią konkrečiam pirkėjui galioja eksperto kredito garantija.

2.4. **Eksperto kredito garantijos gavėjas** (toliau – garantijos gavėjas) – kredituojantis eksportuotojas, kuriam suteikta eksperto kredito garantija.

2.5. **Eksperto kredito garantija** (toliau – eksperto garantija) – Invegos turtinis įsipareigojimas garantijos atveju sumokėti kredituojančiam eksportuotojui patirtų nuostolių dalį.

2.6. **Eksperto garantijos išmoka** (toliau – garantijos išmoka) – Invegos sumokama pinigų suma kredituojančiam eksportuotojui arba eksperto garantijos naudos gavėjui eksperto garantijos sutartyje nustatyta tvarka.

2.7. **Eksperto garantijos laikotarpis** (toliau – garantijos laikotarpis) – terminas, per kurį kredituojantis eksportuotojas gali kreiptis į Invegą dėl patirtų nuostolių dalies padengimo.

2.8. **Eksperto garantijos naudos gavėjas** (toliau – garantijos naudos gavėjas) – kredituojantis eksportuotojas arba kredituojantį eksportuotoją finansuojantis pelno siekiantis juridinis asmuo, įstatymų nustatyta tvarka turintis teisę vykdyti faktoringo sandorius.

2.9. **Eksperto garantijos suma** (toliau – garantijos suma) – eksperto garantijos sutartyje nurodyta didžiausia Invegos mokėtina garantijos išmokos suma garantijos naudos gavėjui.

2.10. **Eksperto garantijos sutartis** – tarp Invegos ir kredituojančio eksportuotojo sudaryta sutartis.

2.11. **Eksportuojamos prekės** – kredituojančio eksportuotojo į neparduotinos rizikos valstybę eksportuojamos lietuviškos kilmės prekės, kurios pirkėjui parduodamos suteikiant atidėtajį mokėjimą už pristatytas prekes.

2.12. **Garantijos atlyginimas** – garantijos mokestis, mokamas už eksporto garantijos suteikimą.

2.13. **Garantijos atvejis** – dalies ar viso atidėtojo mokėjimo nesumokėjimas per atidėtojo mokėjimo terminą arba privačiojo pirkėjo bankroto atveju.

2.14. **Invegos atsakomybės limitas** – procentinė nuostolių dalis, kurią pagal suteiktą eksporto garantiją išpareigoja padengti Invega garantijos išmokos mokėjimo atveju, jei įvykdytos visos Nuostatuose ir eksporto garantijos sutartyje nurodytos sąlygos.

2.15. **Kreditingumo vertinimo paslaugas teikianti bendrovė** – ūkio subjektas, teikiantis ūkio subjektų mokumo ir finansinės rizikos vertinimo paslaugas, įskaitant mokumo rizikos įvertinimo ataskaitų rengimą.

2.16. **Lietuviškos kilmės prekė** – Lietuvos Respublikoje pagaminta prekė, kurios lietuvišką kilmę patvirtina Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų išduotas sertifikatas.

2.17. **Mokumo rizikos įvertinimo ataskaita** – pirkėjo patikimumo ir galimybių laiku įvykdyti finansinius išpareigojimus įvertinimas.

2.18. **Neparduotina rizika** – komercinė ir politinė rizika, kurios ilgiausias rizikos laikotarpis yra trumpesnis negu dveji metai ir kuri susijusi su privačiais arba viešaisiais pirkėjais iš valstybių, kurios nėra išvardytos 2012 m. gruodžio 19 d. Komisijos komunikato valstybėms narėms dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo trumpalaikiam eksporto kredito draudimui (2012/C 392/01) (toliau – Komisijos komunikatas) priede.

2.19. **Neparduotinos rizikos valstybė** – valstybė, kuri nėra įtraukta į valstybių sąrašą, nustatytą Komisijos komunikato priede.

2.20. **Nuostoliai** – pirkėjo ar pirkėjo prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės davėjo nesumokėti, neišskaityti ir (ar) iš pirkėjo ir jo prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės davėjo neišsiieškoti atidėtieji mokėjimai (atidėtųjų mokėjimų skola).

2.21. **Pirkėjas** – neparduotinos rizikos valstybės juridinių asmenų registre registruotas ūkio subjektas, su kuriuo kredituojantis eksportuotojas yra sudaręs eksportuojamų prekių pirkimo–pardavimo sutartį.

2.22. **Pirkėjo prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės davėjas** – pirkėjo laiduotojas, garantas ar įkaito davėjas, kuris išpareigoja kredituojančiam eksportuotojui įvykdyti pirkėjo prievolės pagal prekių pirkimo–pardavimo sutartį.

2.23. **Pristatymas** – eksportuojamų prekių pateikimas pirkėjui, atliktas pagal tarp pirkėjo ir kredituojančio eksportuotojo sudarytą eksportuojamų prekių pirkimo–pardavimo sutartį.

2.24. **Pradinė garantijos įmoka** – pirma garantijos įmoka, kurią kredituojantis eksportuotojas sumoka prieš pasirašydamas eksporto garantijos sutartį.

2.25. **Privatusis pirkėjas** – pirkėjas, kuris nėra valstybės ar savivaldybės institucija, įstaiga ar organizacija, valstybės valdoma įmonė ar kitas ūkio subjektas, kurio veikla finansuojama iš valstybės ir (ar) savivaldybės biudžeto, valstybės institucijų valdomų piniginių fondų ar kitų finansavimo šaltinių.

2.26. **Politinė rizika** – rizika dėl viešojo pirkėjo išpareigojimų nevykdymo prekių pirkimo–pardavimo sutartyje nustatytais terminais arba viešojo pirkėjo vienašalio sutarties nutraukimo ir atsisakymo priimti prekes be teisėtos priežasties, arba neparduotinos rizikos valstybės ar savivaldybių institucijų priimtų sprendimų ar atliktų veiksmų po prekių išvežimo iš kredituojančio eksportuotojo valstybės, dėl kurių privatusis ar viešasis pirkėjas negali įvykdyti išpareigojimų prekių pirkimo–pardavimo sutartyje nustatytais terminais, arba pirkėjo valstybėje vykdomų karo, revoliucijos, sukilimo, pilietinio karo, masinių neramumų, visuotinio streiko veiksmų ar įvykusių

gamtos katastrofų, dėl kurių privatusis ar viešasis pirkėjas negali įvykdyti įsipareigojimų prekių pirkimo–pardavimo sutartyje nustatytais terminais.

2.27. **Sąskaitų faktūrų išrašymo laikotarpis** – terminas, per kurį kredituojantis eksportuotojas turi teisę išrašyti sąskaitas faktūras pirkėjui už pristatymą su atidėtaisiais mokėjimais.

2.28. **Skolų išieškojimo ūkio subjektas** – ūkio subjektas, su kuriuo kredituojantis eksportuotojas sudarys sutartį dėl atidėtojo mokėjimo skolos išieškojimo.

2.29. **Su privačiuoju pirkėju susijusi komercinė rizika** – rizika dėl privačiojo pirkėjo ar pirkėjo prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės davėjo bankroto, įsipareigojimų nevykdymo eksportuojamų prekių pirkimo–pardavimo sutartyje nustatytais terminais arba dėl privačiojo pirkėjo vienašalio sutarties nutraukimo ir atsisakymo priimti pristatytas prekes be teisėtos priežasties.

2.30. **Tikslinės teritorijos** – teritorijos, nustatytos tikslinių teritorijų sąrašė, kurį tvirtina Lietuvos Respublikos finansų ministras.

2.31. **Viešasis pirkėjas** – pirkėjas, kuris yra valstybės ar savivaldybės institucija, įstaiga ar organizacija, valstybės valdoma įmonė ar kitas ūkio subjektas, kurio veikla finansuojama iš valstybės ir (ar) savivaldybės biudžeto, valstybės institucijų valdomų piniginių fondų ar kitų finansavimo šaltinių.

2.32. Kitos Nuostatuose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatyme, Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme ir Lietuvos Respublikos finansų įstatigų įstatyme.

3. Vadovaudamasi Nuostatais, Invega kredituojantiems eksportuotojams dėl neparduotinos rizikos sumažinimo teikia eksporto garantijas, kuriomis garantuojamas dalies kredituojančių eksportuotojų nuostolių, patirtų garantijos atveju, padengimas eksporto garantijos sutartyje nurodytomis sąlygomis ir tvarka.

II SKYRIUS

BENDRIEJI REIKALAVIMAI EKSPORTO GARANTIJOMS IR KREDITUOJANTIEMS EKSPORTUOTOJAMS, EKSPORTO GARANTIJŲ TEIKIMO PROCEDŪROS

4. Eksporto garantijos kredituojančiam eksportuotojui teikiamos, jei yra tenkinamos visos toliau išvardytos sąlygos:

4.1. kredituojantis eksportuotojas yra:

4.1.1. labai maža, maža, vidutinė įmonė;

4.1.2. didelė įmonė arba juridinio asmens statuso neturintis Europos ekonominės erdvės valstybės narės įmonės filialas;

4.2. kredituojantis eksportuotojas veiklą vykdo ilgiau nei vienus metus, o metinės pajamos pagal paskutinių finansinių metų patvirtintą metinių finansinių ataskaitų rinkinį viršija 100 000 Eur (šimtą tūkstančių eurų);

4.3. eksportuojamoms prekėms taikomas atidėtojo mokėjimo terminas, kuris yra ne ilgesnis nei dveji metai;

4.4. prekės yra eksportuojamos į neparduotinos rizikos valstybes;

4.5. eksportuojamos prekės, kurios atitinka lietuviškos kilmės prekės apibrėžtį;

4.6. kredituojantis eksportuotojas nėra sunkumų patirianti įmonė, kaip ji apibrėžta Komisijos komunikate – Gairėse dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms ne finansų įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (2014/C 249/01);

4.7. kredituojantis eksportuotojas yra įvykęs įsipareigojimus valstybei, susijusius su mokesčių, įskaitant socialinio draudimo įmokas, mokėjimu. Kredituojantis eksportuotojas laikomas įvykdžiusiu įsipareigojimus valstybei, susijusius su mokesčių, įskaitant socialinio draudimo įmokas, mokėjimu, jeigu jo neįvykdytų įsipareigojimų suma yra mažesnė kaip 50 Eur (penkiasdešimt eurų) arba jų mokėjimas mokesčių administratoriaus sprendimu yra išdėstytas arba atidėtas;

4.8. kredituojančio eksportuotojo veikla neprieštarauja 2006 m. gruodžio 14 d. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos parengtai Tarybos rekomendacijai dėl kyšininkavimo ir oficialiai remiamų eksporto kreditų (C(2016)163);

4.9. pirkėjas nėra registruotas tikslinėse teritorijose, išskyrus tas tikslines teritorijas, kurios yra priskirtos Lietuvos Respublikos ūkio ministro nustatomoms prioritetinėms eksporto rinkų grupėms;

4.10. pirkėjas veiklą vykdo ilgiau nei dvejus metus nuo jo registracijos pradžios;

4.11. kredituojantis eksportuotojas ir pirkėjas nėra susijusios įmonės ir (ar) partnerinės įmonės, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme;

4.12. tarp kredituojančio eksportuotojo ir pirkėjo nėra teisminių ar arbitražinių ginčų, pirkėjas neturi skolų kredituojančiam eksportuotojui, kurių mokėjimo terminas yra pasibaigęs.

5. Sudaręs eksporto garantijos sutartį, kredituojantis eksportuotojas turi pateikti Invegai su pirkėju sudarytą eksportuojamų prekių pirkimo–pardavimo sutartį.

6. Į kredituojančio eksportuotojo nuostolius, nuo kurių skaičiuojama garantijos išmoka, įtraukiami tik pirkėjo ar pirkėjo prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės davėjo nesumokėti atidėtieji mokėjimai. Į kredituojančio eksportuotojo nuostolius nėra įskaičiuojamos eksportuojamų prekių pirkimo–pardavimo sutartyje nustatytos palūkanos, delspinigiai, baudos, kiti finansiniai reikalavimai pagal eksportuojamų prekių pirkimo–pardavimo sutartį. Tuo atveju, jei dėl pirkėjo pateiktų pagrįstų pretenzijų atidėtųjų mokėjimų suma kompetentingos institucijos (teismo, arbitražo ir pan.) sprendimu arba pirkėjo ir kredituojančio eksportuotojo sutarimu yra sumažinama atidėtųjų mokėjimų suma, nuostoliais, nuo kurių skaičiuojama garantijos išmoka, laikoma atitinkama sumažinta atidėtųjų mokėjimų suma. Tuo atveju, kai realizuojamos prekės, kurios buvo susigražintos iš pirkėjo, gauta sumos dalimi yra sumažinama atidėtųjų mokėjimų suma, nuostoliais, nuo kurių skaičiuojama garantijos išmoka, laikoma atitinkama sumažinta atidėtųjų mokėjimų suma.

7. Jei eksportuojamos prekės pirkėjui yra parduodamos dalimis (partijomis) pagal pirkimo–pardavimo sutartį, garantijos išmoka mokama tik už tą prekių pardavimą, kuris buvo įvykdytas sąskaitų faktūrų išrašymo laikotarpiu, o prekės buvo pristatytos pirkėjui laikantis eksportuojamų prekių pirkimo–pardavimo sutarties sąlygų. Sąskaitų faktūrų išrašymo laikotarpis nurodomas eksporto garantijos sutartyje.

8. Kredituojantis eksportuotojas, siekdamas gauti eksporto garantiją, pateikia Invegai registruotu paštu arba elektroninėmis priemonėmis prašymą ir visus prašymui nagrinėti reikalingus Nuostatų 4 punkto sąlygų atitikimą patvirtinančius dokumentus, nurodytus prašymo formoje. Invegos vadovo įsakymu patvirtinta prašymo forma skelbiama Invegos interneto svetainėje.

9. Kredituojantis eksportuotojas vienu prašymu gali kreiptis dėl eksporto garantijos suteikimo pagal prekių pirkimo–pardavimo sutartis, sudarytas su vienu ar daugiau skirtingų pirkėjų.

10. Invega kredituojančio eksportuotojo pateikto prašymo pirminį vertinimą atlieka ne vėliau kaip per 7 kalendorines dienas nuo visų prašymui nagrinėti reikalingų dokumentų gavimo dienos. Per pirminį vertinimą yra įvertinama kredituojančio eksportuotojo atitiktis garantijos